
SOBRE DUES INSCRIPCIONS DEL VALLÈS: SABADELL I SANT PERE DE BERTÍ

G. Fabre - M. Mayer - I. Rodà

El Vallès posseeix un conjunt epigràfic relativament ric i variat, que va augmentant amb contínues noves descobertes. Tractarem ací dues inscripcions de procedència diversa i conegudes també en un grau molt divers.

La primera pertany a Sabadell i fou trobada a la capella de Sant Nicolau i publicada per primera vegada el 1952. La segona és pràcticament un inèdit que ingressà el 1945 al Museu Episcopal de Vic, procedent de Sant Pere de Bertí, i allà romangué dins els magatzems sense que s'arribés a publicar.

La làpida de Sabadell no manca, en aquest cas, d'interès, ja que fou donada a conèixer sense relacionar els dos fragments que la componen i, fins i tot, erròniament lligada amb els pedestals barcelonesos de Luci Licini Segon, en raó que en ella apareixia el mateix gentilici *Licinius*. La inscripció, tanmateix, no perd valor per al coneixement del Sabadell antic, **Arrago**, d'on és, de moment, l'únic testimoni epigràfic.

—1. Inscripció conservada al Museu de la Ciutat de Sabadell, procedent de l'església de Sant Feliu d'Arraona (capella de Sant Nicolau) (Làm. 1 a i b).

En resten dos fragments corresponents a la part superior central i a la part inferior esquerra, que no encaixen entre ells. Es tracta d'una placa gruixuda de gres de Montjuïc, motllurada.

Dimensions: a) 24 cm. màx. x 18 màx x 21,4 (20,7 al centre)
b) 25 cm. màx. x 31,8 màx. x 21,3 (20,7 al centre)

Alçada de les lletres: a) 6,2-5,5; 5, 6 (A, 5,3)
b) 4,7 màx; 5,2-5; 4,9 (N, 4,6)

Interlineacions: a) ?; 1,2-1,1
b) 1,5; 1-0,9; ?

a) [.LICINIVS]. F(ilius)

[A]TILIA[NVS]
[SIBI ET ... AE]

b) V[XORI]
LICI[N(iae) FIL(iae)]
ANN(orum) [---]

? Licini Atilià, fill de ?, per a ell mateix i per a...la seva esposa (i) per a Licinia, la seva filla ?, de ... anys.

Bibliografia: V. RENOM-COSTA, L. MAS Y GOMIS, *Las excavaciones del poblado de Arragona*, Sabadell, 1952. p. 27, làm. V; L. MAS Y GOMIS, "Razón topográfica del emplazamiento de la primera sede parroquial de San Félix de Arrahona", *Museu de la Ciutat de Sabadell*, 8 (1964); *Hispania Antiqua Epigraphica* 1074.

Variants; I.2 FILIA (tots els autors).

Lletres capitals, profundament gravades amb peus marcats. Sembla que *uxori* podria constituir el centre de la inscripció en torn del qual s'ordenaria el text.

Des d'un punt de vista onomàstic, els Licinis apareixen a la zona (Terrassa, Barcelona...). Hem restituït la fórmula *sibi et* en raó de la seva freqüència en l'epigrafia de Catalunya i constituïria el punt de coincidència entre ambdós fragments, el primer dels quals en nominatiu i el segon probablement en datiu. De tota manera, fins i tot podria prescindir-se d'aquest formulari per a quedar restringit a un dedicant en nominatiu a la seva muller en datiu amb indicació de la seva edat; en aquest cas, molt menys probable, marit i muller portarien el mateix *nomen*, la qual cosa tindria una certa transcendència sociològica car ens mouríem en un estament possiblement de lliberts. Ens inclinem, però, per al primer formulari que donaria una placa d'uns 55x72 cm amb paral·lels a Barcelona i que pel seu aspecte material i formulari podríem datar des del final del segle I d.C.

—2. Inscripció procedent de Sant Pere de Bertí (Là. 2)

Part esquerra d'una placa de marbre blanc de gra petit però molt diferenciat, possiblement grec, sense motllurar, foradada a la part superior degut potser a la seva reutilització com a receptacle de relíquies, a la qual cosa es deu també el desgast central del camp epigràfic en ésser emprada com a ara d'altar. Es conserva al Museu Episcopal de Vic amb el número d'inventari 9778.

Dimensions: 27,5 x 21,2 (a baix i 20,6 dalt) x 2,3-2,1.

Alçada de les lletres: 2,7 (M)-2,4 (D); 2,0-2,1; 2,3; 2,6-2; 3,2-2,2; 3,3-2,5.

Interlineacions: 3; 0,8-0,5; 1; 1; 1-0,5; 1,2-0,2; 5,4-3,8.

D(is) M(anibus) [S(acrum)]

P(ublius) OBSTORIVS P(ubl(i)) [F(ilius)---]

VIX(it)·ANN(is)·VI(sex)·M(ensibus)[---D(iebus)---]

OBSTORIA FILIO P[LISSIMO]

5 VIX(it)·ANN(is)·XXVIII(viginti octo)·[POST·MORTEM]

FILI·SVI·DIEB(us)·VI[sex?---]

Consagrat als Déus Manes. Publi Obstori, fill de Publi... ha viscut 6 anys ... mesos ... dies. Obstòria al seu fill molt carinyós, (la qual) visquè 28 anys (i) després de la mort del seu fill, sis dies.

Inèdita. Fou donada a conèixer per nosaltres mateixos a la XXVI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos de Manresa, celebrada l'octubre de 1981.

Puntuació triangular.

Lletres capitals rústegues, allargassades, un xic tremoloses. El text és ben distribuït i relativament centrat a la placa; les seves particularitats són més d'incisió que no pas d'*ordinatio*, puix que presenta lletres característiques com les **L** i la **F** i problemes de gravat com podem observar a l.5, on el numeral X fou començat a ser inscrit al lloc de la segona N.

La fórmula D.M.S. no és corrent a aquesta zona i ens portaria potser vers el Sud (Bètica, Lusitània). La locució **post mortem** que cal suplir a l.5, no apareix a l'epigrafia hispànica però té precedents a d'altres zones, especialment a l'Àfrica. Els **Obstorii**, a més, no són tampoc presents a la Península i només estan ben representats a Roma i de nou a Àfrica. A Cadis, però, hi ha un testimoni d'una *Ostoria* (CIL II 1940 add.).

Les peculiaritats d'aquesta placa tant en l'aspecte formal, és a dir, suport i paleografia, com en el de contingut, formulari i onomàstica, ens podrien fer pensar en una procedència aliena, no sols a la zona, sinó a *Hispania*. El seu ús litúrgic potser justificaria la seva reutilització per a un trasllat de relíquies des del nord d'Àfrica o de Roma.

La cronologia, independentment de la seva procedència, s'ha de situar vers la fi del segle II o començaments del III.

Per tal de cloure el nostre treball, cal tornar sobre la problemàtica que presenten ambdues inscripcions, puix que la primera està incisada sobre gres de Montjuïc amb un motllurat que seria relacionable amb el taller de Barcelona; d'altra banda, la inscripció de Sant Pere de Bertí fa dubtar fins i tot del seu origen hispànic. Això ens demostra una vegada més la complexitat d'aquests testimonis escrits, transmesos directament des de l'Antiguitat i que constitueixen l'objecte de l'epigrafia. El fet que no solament hagin estat considerats des d'un punt de vista textual, sinó també quant al seu suport, produeix una interrelació que lliura noves dades, però que palesa ensems problemes que d'altra manera haurien passat potser desapercebuts.

Làmina 1-a: Part superior de la inscripció de Sant Feliu d'Arraona. Foto Olivella.

Làmina 1-b: Angle inferior esquerre de la placa de Sant Feliu d'Arraona. Foto Olivella.

Làmina 2: Placa de Sant Pere de Bertí. Museu de Vic. Foto Olivella.